

Rikets Ständer med. skrivelse N:o 196, af d. 22 Aug. 1851,

ang de extra anslag till föremål, tillhörande Ecklesiastik-

Departementets handlägg. (Skrifvelsen är {??} till

Kongl. Majt d. 7 Sept.)

Sista punkten i Skrifvelsen. rörande anslag Till artisten

N,M,Mandelgren [från "rörande" till slutet skrivet i blyerts]

[Texten är skriven i blyerts på höger siduppslag]

[Längst ner på vänster siduppslag finns en liten teckning med kvadrater och streck]

P.M.

Wid sistledne riksmöte väcktes af undertecknad, hos Ridderska-
pet och Adeln, en motion, att rikets Ständer måtte bevilja ett //årligt// an-
slag af 666 R:dr. 32 sk. B:co under 3:ne års tid, eller intill nuvarande
riksdag, åt Artisten Mandelgren, förat ~~{??}~~ i likhet med föregå-
ende åren, och under Witterhets- historie och Antiquitets Akademiens
Auspicier, genom resor och forskningar, inom Sveriges serskildte pro-
vinser, taga kännedom om och afteckna där befintlige Konststycken
och historiska märkvärdigheter. Såsom stöd för ~~min~~ min motion an-
fördes, utom Mandelgrens Artistiska förtjänster och synnerliga lämp-
lighet för ifrågavarande uppdrag, att det anslag, 200 R:dr. B:co, han
de begge föregående åren ~~åtnjutit~~ af Kongl. Maj:t nådigst blifvit
beviljad, varit altför ringa för att därmed kunna bestrida de kost-
nader som varit förenade med hans omfattande resor och arbeten, så att
icke alenast intet blifvit öfrigt för hans möda och uppoffringar
utan //dessa// jämväl kostat honom betydligt af egna medel. Motionen re-
mitterades till Statsutskottet hvars utlåtande blef att, såsom Man-
delgren, enligt Witterhets historie och Antiquit- Akademiens meddelande,
//de begge föregående åren ~~de~~ med nit och drifft utfört de honom åliggande hvarf, //det++
++begärda// anslaget hedan-
efter som hittills borde utgå af från de af rikets ständer för tillfälliga
behof af ifrågavarande beskaffenhet anvisade och till Kongl. Maj:ts
nådiga disposition ställda medel, och detta utlåtande godkändes
af alla fyra Ständer; men som Mandelgren sedan dess oafbrutit, och
med outtröttlig ihärdighet fortsatt sina Konsthistoriska forskningar
utan att af staten ärhålla något högre understöd än de föregående
åren, anser jag mig skyldig att inför Höglofl Riddarskapet och Adeln,
som i alla tider nitälskat för bildningens och upplysningens spridande
samt med kraftig hand liberalt understödt alt som kunnat lända
till Sveriges heder, icke alenast böra framställa det principvidriga
uti att låta en talentfull och flitig fosterlandsson, ibrist af uppmun-
tran och understöd, se sig afbruten från Vidare forskningar, utan
jenväl fästa dess uppmärksamhet //på resultatet af hans forskningar, efvensom// på++
++planen af det arbete
som Mandelgren snart ämnar framlägga för Europas Konstalskan-
de publik.

Uti den ansökan, om reseunderstöd, som Mandelgren uti Februari månad 1846 ~~ingaf~~ till Kongl: Maj:t //ingaf// erbjöd han sig att såsom ärsetning för de medel han uppbar, till Kongl. Maj:t aflemna de anteckningar och ritningar han under årets resor kunde samla, och på grund af Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse, //af// den 5:te Maj samma år, som tillärkenner Mandelgren ett anslag af 200 R:dr. B:co, mottog han af Kongl. Witterhets-historie- och AntiquitetsAkademien en Instruction, hvilken, sedan han föreskrifvit hvad som skall undersökas, åligger M att, vid återkomsten från resan, till Akademien //Kongl: Maj:st [skrivet i blyerts]// inlemna ~~beskrifning och~~ //de//++ ++teckningar, med åtföljande beskrifning, han kunnat samla; ~~hvilket han~~ //Detta har han för året 1846// äfven gjort, och ++ ++ //enl.hans//de öfver resan förde anteckningar utvisas, att resan började den första //12 [med blyerts]// Juni och slutades i November; att han ~~utom ångfartygsfärder,~~ tillryggalagt ~~422 1/4~~ //172 1/4 [skrivet ovanför i blyerts]// mil ~~landsväg;~~ efter återkomsten till Stockholm++ ++arbetat på ritningarnas utförande till d 1. Februari 1847, och att resan och arbetet således upptagit en tid af ~~245~~ //34 [skrivet ovanför i blyerts]// dagar. De arbeten han under++ ++denna tid utfört utgöra 405 större och mindre mer och mindre utförda ritningar hvilka åskådliggöra 259 föremål jemte detaljer, samt en till ritningarna Rörande beskrifning af circa 35 ark.

1847 års resor, som började den ~~3:die Maj~~ //7 Juni [med blyerts]//och slutades de sista dagarna af October, utgjorde ~~228 1/4~~ //244 2/4 [med blyerts]// mil, ~~utom ångfartygsresor.~~ Efter hemkomsten arbetades på ritningarnas utförande och beskrifningen till d 1. Februari 1848, och fordrades således från resans början till arbetets aflemnande en tid af ~~265~~ //237[med blyerts]// dagar. Resultatet af resan blef 819 större och mindre, mer och mindre utförda ritningar, hvilka framställa 259 föremål med detaljer, jemte beskrifning på de Konsthistoriska föremalen.

1848 års resor utgjordes af ~~279~~ //322 1/2 [med blyerts]// mil; ~~utom ångfartygsresor;~~ de började d ~~15~~ //13 [med blyerts]// Maj, och fortgingo till november, och arbetets utförande slutades d 1 Februari 1849, således ~~263~~ //259 [med blyerts]// dagar från resans början till arbetets ~~slut~~ och beskrifningens aflemnande. Under dessa resor samlades 810 större och mindre, mer och mindre utförda ritningar hvilka framställa 326 föremål med detaljer. Bland detta likasom bland förra årets ritningar finnes flere af 1 aln 4 tums kvadratstorlek med ända till 120 figurer.

från 1 till 3 tum storlek bland ornament, t.ex. plancherna af Risinge och Floda Kyrkor m.fl, samt Calmar slott.

1849 års resor, //som// börjades i Juni och slutades i October, uppgingo Till ~~462 1/2~~ //158 5/8// mil och till resan och ritningarnas utförande fordrades ~~300~~ //235//; dagar. De samlingar som detta år erhållits stå på intet vis efter de föregående årens.

1850 års resor //som// börjades i Juni och slutades i October uppgingo till ~~338 1/4~~ //384 3/16// mil. efven detta års resor har haft rika resultater, ehuru ritningarna ännu ej blifvit färdiga för att kunna till Kongl: Maj:t öfver lemnas.

För åren 1846, 47, och 48 har Witterhets- historie och Antiquitets-Akademien erkänt att Mandelgren med nit och drifft utfört sina åligganden och //att hvad han// lemnat ~~en~~ //utgjort en// nöjaktig vedergällning för de ärhållna anslagen

Enligt ofvan anförde synes, att M. under de 5 sednare åren för sina Konsthistoriska forskningar rest 1,282 och 5/16 mil, samt att desse tillika med arbetet upptagit en tid af 1,207 [blyertstext] dagar; om han under denna tid skulle haft Conductörs-lön, vid öfverintendentsembetet, 438 R:dr. B:co årligen jemte skjuts efter 2:ne hästar och ett dagstraktamente af 1 R:dr. 16 sk. B:co pr. dag, skulle ~~detta~~ //det förra// utgöra en summa af 2,190 R:dr.B:co och det//förra//~~sednare~~, en d:o af//2935 R:dr 26 1 Sk.//[blyerts]för det sednare eller tillsammans//5125,26-1//[blyerts]R:dr. B:co som dessa forskningar//skulle//kostat staten, hvilket närmare styrkes af M y mig meddelade anteckningar som jag ~~till Stats-Utskottet vid remissen anhåler få der bifoga~~ herjemte har äran bifoga, och hvarigenom hvar och en kan se att M. under dessa 5 år måst vidkännas ~~högst betydliga utgifter af egne medel.~~ [rese utgift (tillagt med blyerts)]

Utom ofvannämnde forskningar, hvars resultater ådragit sig Preussens, Danemarks och Englands uppmärksamhet, (se bifogade utdrag i öfversättning ur "das deutsche Kunstblatt" för måndagen den 28 Juli 1850; Berlinske tidningen i Köpenhamn för den 20 Juli detta år, och "the Ecclesiologist" för Augusti och October, månader 1850) har hr. Mandelgren lyckats

wikta våra samlingar genom anskaffandet av åtskilliga //Konstalster//, från //skänkta af// flere
för våra samlingar nitälskande patrioter, och hvilka vi anför, i
~~bifogade anteckning.~~

4 [blyerts]

hvilka blifvit aflemnade till de institutioner som anföres i bifogade anteckning.

Efven vid Slöjdföreningens stiftande öfverlämnade M, ~~såsom gåfva~~ Enl: gåfvobref, //af d: 28 nov: 1845// såsom gåfva, alla inventarier, bestående af Böcker och plancher. Etc. etc., som tillhörde den af honom stiftade handverkarskola, hvilka, enl: bifogad afskrift af gåfvobrevet, uppgått till ett värde af 1006 //R:dr. 125[summorna med blyerts]//.R:dr. B:co. Slöjdföreningen som ~~har~~ ~~sa~~ //står i så// mycken förbindelse hos hr. M, ~~hvilka~~ genom hvars indirecta //in// verkan hon egentligen uppstod, ansågs af vid sistförlutna riksmöte, af rikets då församlade Ständer, så gagnelig för fosterlandet att Ständerna anslog ett årligt anslag af 2,000 R:dr. B:co

Sedan M genom sitt ihärdiga bemödande lyckats upptäcka en mängd för oss hittills alldeles Okända Konstverk, och nu, ~~beslutat~~, i Chronologisk ordning, från //Nordiska// Konstens första gryning till dess nuvarande ståndpunkt, ~~utgifva sina ritningar~~ och i likhet med af W. Zahns ~~arbete~~ utgifna målningar från Pompey, Herculenum och Stabia, genom Polychrom-Lithographiskt tryck beslutat utgifva sina ritningar, som häftesvis skola utkomma, ~~dessa~~ //har han beslutat att ~~detta~~ dessa// planchverk //i färgtryck// med åtföljande text komma att utgöra 2:ne olika grenar af Konsthistorien; det första kommer att innehålla Ornament, Emaljglas- Tak- och Wäggmålningar, tryckta i brillianta farger, ~~och som~~ //hvilka// utgöra ~~et~~ //en [med blyerts]// den rikaste samling af Konsthistoriska ~~för~~ minnesmärken; det andra kommer att //utgifvas i svart Lithographie och// afhandla de olika tidsmoment och de förnämsta++ ++Konst- alster i Sculptur och byggnadskonst. ~~Det~~ //För det// sednare arbetet, ~~såsom prak-~~ //synes ej// tiskt-kunna betviflas att det ju //såsom mindre dyrt// skall kunna utgifvas utan understöd, alldestund dylika arbeten i Konsthandeln både betäcka sina utgifter och ärsätta författaren, men det förra fordrar ett betydligt understöd emedan det, i synnerhet i början, Vanligtvis är förknippadt med förlust, ~~lika som Zahns Verk, hvilket blott har 120 subscribenter~~//hvarföre M i sistlidne++ September månad ingick till Kongl. Maj:t med//

en underdånig skrifvelse för att fästa högst densammes nådiga uppmärksamhet på //utgifvandet af// sitt samlade verk, och för att skydda sig från de förluster Zahnska Verket lidit, anhålla //till en början// om ett nådigt understöd af 1000 R:dr. B:co för hvarje häfte, af de ~~medel~~ //10,000 R:dr.// rikets Ständer årligen ställt till Chefens för Ecilesiastikärendena disposition för lärde verks utgifvande. Ansök-

ningen

Såsom bevis på Rit. Mandelgrens verksamhet och drifft, samt de vidtfattande resor han för samlandet af Sveriges Konsthistoria, med ett ringa understöd af 200 R:dr. B:co årligen, måst företaga, vilja vi göra några utdrag af de till Vitterhets- Historie och Antiquitets-Akademien för 1846, 47, och 48 redovisande beskrifning, efven som för 1849 och 1850 utur hans egna Anteckningar, emedan, genom serskildte förhållanden, desse begge årens redovisningar till Ofvannämnde Akademie ännu ej inkommit.

1846 års resa börjades den 1. Juni och slutades i november; utom ångfartygsfärder tillryggalades 125 3/4 mil landväg. ~~##~~ ~~dessa resor har uppgått 77 R:dr. 32 sk. 3 rst B:co. Vid återkomsten till~~ Stockholm har för ritningarnas utförande fordrats en längre tid, så att desse, jemte beskrifningen, först d 1. februari 1847 voro färdiga att till Akademien aflemnas. ~~Arbet~~ Resor och arbete har således upptagit en tid af 245 dagar och ~~har enl: Hr. M. anoteringar kostat honom~~ 571 R:dr. 4 sk. 3 rst B:co. De de arbeten han under denna tid utfört utgöra 405 större och mindre, mer och mindre utförda, ritningar hvilka åskådliggöra 259 föremål med detaljer, samt en till ritningarna hörande beskrifning af circa 35 ark.

1847 års resor utgjorde, //utom ångfartygs färder//, 228 1/4 mil. ~~för hvilka färder, blott~~ ~~för skjuts och Ångfartyg, åtgått 122 R:dr. 22. sk. 6 rst B:co;~~ Resorna börjades d: 3 Maj. och reckte till slutet af October; efter hemkomsten arbetades på ritningar och beskrifning till 1:sta Februari 1848. ~~eller~~ och fordrades således, //från resans början till arbetets fullbordan//, en tid af 265++ ++dagar. ~~under hvilken tid M~~ ~~visat sig haft en nödig utgift af 642 R:dr. 22 sk. 6 rst B:co.~~ De arbeten han //samlat// under årets resor utgöra 819 större och mindre, mer och mindre utförda, ritningar hvilka framställa 259 föremål med detaljer jemte beskrifning på de konsthistoriska föremålen.

1848 års resor utgjorde, utom ångbåtsfärder, 279 mil ~~##~~ ~~hvilkas bestridande åtgått en summa af 168 R:dr. 20 sk. 6 rst B:co ;~~ Resorna börjades den 15 maj, och fortgingo till november, och arbetets utförande slutades d 1. Februari 1849, således 263 dagar från resans början till

ritningarnas och beskrifningens aflemnande; ~~och under denna tid de-~~
~~penderades 685 R:d. 36 sk. 6 rst B:co.~~ Under dessa resor samlades 810,
större och mindre, mer och mindre utförda, ritningar, hvilka framställa
326 föremål med detaljer. Bland detta, liksom bland förra årets ritnin-
gar finnas flere af 1 aln 4 tums qvadratstorlek med ända till 120 figu-
rer, från 1 till 3 tums storlek, bland ornamenterna, t. ex. plancherna
af Risinge och Floda m. fl: Kyrkor, samt Calmar slott.

1849 års resor, som börjades i maj och slutades i october, uppgingo
till 162 1/8 mil //och till resans och ~~och till~~ ritningarnas utförande fordrades 300 dagar. X//++
++till hvilka åtgingo en summa af 84 R:d. 27 sk. 1 rst
B:co. X de samlingar som detta år erhållits stå på intet
vis efter de föregaende årens.

1850 års resor som börjades, i Juni och slutades i Octo-
ber, uppgingo till 286 //338// 1/4 mil 146 R:d 11 sk. B:co //som kostat en summa af 176 R:d 2 sk. ++
++B:co.// efven detta årets
resa har haft rika resultat ehuru dessa ännu ej blifvet //blifvit// till
Akademien inlemnade färdiga och kunnat till Akademien
Öfverlemnas.

Af ofvanstående synes att til M under de 5
sednare åren rest 11,33 och 3/8 mil och, //resorna// inbegripne, arbetat
på ritningarnas utförande under 1343 dagar, hvilket bevisar att
om han //endast// skulle haft Conductors //vid aftjänat Embe// skjuts och dagtraktamente
skulle detta //utom den lön {??} 438 R:d B:co som conductor åtnjuter, // efter 2:ne hästar, a 25 sk. pr. ++
++mil, och 1 R:d 16 sk.
B:co pr dag, utgöra en summa af 590 R:d //1,180 R:d 10 sk., 8 rst B:co// för det förra
och 1.790 R:d 32 sk. B:co för det sednare, eller tillsammans 2,970 R:d
42 skilling och 8 rst B:co.

utom ofvannämnde forskningsresor hvars resultat er ådragit sig
Preussens och Englands uppmärksamhet (se utdrag ur Deutsche
Kunstblatt måndagen d:28 Juli 1850, och The Ecclesiologist
och Berglinske Tidning i Köpenhamn för den 20 Juli d. å
for [sic!] Augusti och October manader [sic!] detta år) har herr Mandelgren
lyckats wigta våra samlingar genom åtskillige gåfvor, ~~dels af honom~~
~~sjelf, dels~~ af flere för våra samlingar nitälskande patrioter,
hvilka blifvit aflemnade till nedanstående ~~ställen,~~ //institutioner.//

Till Vitterhets Historie och Antiquitets akademien:

Ett altartäcke från 13 Arhundradet [sic!], skänkt af Östra Stenby församling
men icke hemtadt af Kongl. V. h o. An: Akad.

Tvenne Altartäcken fran Dalhems kyrka.

Ett altarskåp, fr: Catholska Tiden, med målningar af Toscan-
ska skolan, från Tärsta församling.

Tvänne Altardörrar från samma tid och skola gifne af Söderkö-
pings församling.

Fyra Altardörrar ur norra Tyska skolan, från 1400 talet, gifne
af Vårdnäs församling, alt i Östergothland [sic!].

Till Gripsholms porträttsamling:

Portr: af professor Liden, skänkt af professor ~~Liden~~ //Collin// i Norrköping.

D:o af Aurora Königsmarck, skänkt af Medewi brunnsdirection.

Till National museum.

Basrelief i gips efter Thorwaldsen, gifvit af Hr Mandelgren

~~Pertr~~ Ett Gubbhufvud måladt i Olja och på Ek, skankt af
aflidne Öfverfältlakaren [sic!] Hiller i Wexjö.

Till slöjdskolan //föreningen//:

Öfverlemnat såsom gåfva alla inventarier, bestående af

Böcker, plancher Etc, ~~afs~~ som tillhört den af M stiftade

handtverksskolan, hvilka effecter kunna antagas till

Ca 700 R:dr. B:co

5/

remitterades till Vitterhets- historie- och Antiquitets Akademiens utlåtan-
de, hvilken ansett sig ej kunna M begäran hos Kongl. Maj:t tillstyrka,
af orsak, att rikets höglofl: Ständer i dess föreskrift om användandet af
ofvanförde 10,000 R:dr. icke nämndt huruvida understöd kunde bevil-
jas dylika arbeten Etc. Han har således föga hopp om understöd af
regeringen, Och jag hemställer därför till Ridderskapets och Adelns rätt-
visa begrundande huruvida det öfverensstämmer med deras ridderliga
pligt och fosterlandskänsla att understödja ett verk //från konstens olika periode// som redan väckt
utländningens uppmärksamhet och //genom// ~~öfver~~ hvars understödjande vi skulle
befordra en hittills i Sveriges ej bearbetad branch af //vårt lands forntida// Konster och Cultur //historia//?
Jag anhåller därför ~~hæ~~ att Ridderskapet och Adeln behagade biträda
mig at hos Rikets Ständer [sic!] utverka ett anslag af 6,000 R:dr. B:co till
understöd för utgifvandet af ofvananförde arbete, hvilken summa
må komma att utgå med 1000 R:dr. B:co för hvarje af de 6 först ut-
kommande häftena, hvarefter man med temmelig säkerhet bör kun-
na förutse arbetets fortsättning utan understöd. Såsom stöd för
det begärda anslaget vågar jag //fästa uppmärksamhet på// hvad ofvan blifvit anfördt, näml: att
Mandelgren för sina forskningar af staten endast uppburit 1,000 R:dr. B:co
för hvilka han lemnat, ~~och~~ //eller// kommer att lemna alla sina samlade
ritningar och anteckningar; lägger man härtil hans //betydliga gåfva// ~~disposition~~
till Slöjdföreningen så lärer hvar och en inse att att han i betyd-
lig mån både gagnat och gjort uppoffringar för vårt fosterland. Jag
hyser således hoppet att rikets församlade Ständers rättskänsla och
patriotism må förekomma att M, i brist af understöd, ej må för
intet förlora sina ritningar, eller att andra skola draga vinsten
af hans arbeten och uppoffringar. Det vore ett våld emot rättvi-
san, som säkerligen ingen af Stånden vill låta komma sig till last,
och en fläck som af kommande tider icke kan aftvås. Jag anhåller
ödmjukeligen att denna motion må Remitteras till Statsutskottet
och att tillika få belägga den med Vitsord från Utländska Auc-
toriteter som gifva ytterligare styrka åt hvad jag haft äran
anföra.

Den 21 December 1850.

P.E.Wallenstråle

KONGL. MAJ:ts
Till SVERIGE OCH NORRIGE
ÖFVER- STÅTHÅLLARE
uti Kongl. Residence-Staden Stockholm

Sig.	<p>Rese-Pass N:o 1521. gällande för <i>Twa</i> <i>Månader</i></p> <p>Signalement: Ålder <i>34 år</i> Längd <i>6 Fot Tum</i> Växt <i>stark</i> Hår <i>ljusbrunt</i> Panna <i>hög</i> Ansigte <i>ovalt</i> Ansigtzfärg <i>frisk</i> Ögon <i>blåa</i> Ögonbryn <i>ljusbruna</i> Näsa <i>rak</i> Munn <i>ordinär</i> Haka <i>rund</i> Serskildte kännetecken</p>	<p>anmodar alla vederbörande, att låta Innehafvaren häraf <i>Konstmålaren Nils Magnus Mandelgren,</i></p> <p>född i <i>Skåne</i> boende i <i>Stockholm</i> vilken <i>reser till Danmark och Tyskland,</i></p> <p>fritt och obehindradt passera. Stockholm den <i>14. Junii</i> Ett Tusen Åtta- hundra fyrtio <i>femtio</i> (1850)</p> <p><i>Hamilton</i></p>										
	<p>Pass- Innehafvarens Namnteckning: <i>N, M, Mandelgren</i></p>	<p>[Sigill]: KONGL:ÖFVERSTÅTHÅLL:ÄMB:CANCELL</p>										
Belagdt med Ch.	<table><tr><td>Lösen</td><td>R:dr 16 sk.</td></tr><tr><td>Passagerare- avgift</td><td>" 16 "</td></tr><tr><td>Transl. Afgift</td><td>" 18 "</td></tr><tr><td>Chart. Sig</td><td>1 " "</td></tr><tr><td>Summa Banco</td><td>2 R:dr 2 sk.</td></tr></table>	Lösen	R:dr 16 sk.	Passagerare- avgift	" 16 "	Transl. Afgift	" 18 "	Chart. Sig	1 " "	Summa Banco	2 R:dr 2 sk.	<p style="text-align: right;">/Anoterat</p>
Lösen	R:dr 16 sk.											
Passagerare- avgift	" 16 "											
Transl. Afgift	" 18 "											
Chart. Sig	1 " "											
Summa Banco	2 R:dr 2 sk.											

//12/7 50- {??}//

[text med avvikande teckensnitt= handskriven text.]

Begrüssen brüder Königlichnung

Begrüssenschaft in Be{??} den 14 Juni 1850

{??} Königlich {??}

{Kramer??}

Grafig

N:o 291

//KOENIGE PREUSSISCHE GESUNTSCHAFT IN STOCKHOLM//

[text i stämpel]

{Sovenrigt??} nach des Zaugedis

{Daniche??} {Gesundskab}

Nachfahren d 15 Juni 1850

V.Bille Brake

LEGATIV REGIS DANIA. HOLMIE

[text i stämpel]

1 En riksd:r R:dr

[Liggande bevillningsstämpel på högra delen av dokumentet]

KONGL SVENSKA OCH NORSKA {?? GEN}

KONSULATET I KÖPENHAMN

[text i sigill]

Förevist för resan till *Malmö* och intygas

att hvarken Cholera Morbus eller annan pestartad sjukdom herskar här i staden eller granskapet och att passinnehafvaren icke, under den i quarantaines författningarne föreskrifne tid uppehållit sig på smittad eller misstänkt ort.

Köpenhamn af Kongl. Svenska och Norrska

General Consulatet, d. *14 Augusti 1850*

{??}

[Text på infogat dokument på sidan. Avvikande teckensnitt visar handskreven text i detta dokument]

[text under lappen på sidan 77b]

{??arit} i Ystads Commendants Embete för resa

Lybeck //{??} Stettin// den 13 Juli 1850.

4 {??} Banço

Ehrensträhle

Commendantt

{??gbragen} Absch{??} [tryckt text i stämpel] B 245.

{?? ing} [tryckt text i stämpel] nach Stockholm

YSTADS COMMENDANTSIGILL

[text i stämpel]

{??} 1800 [text i stämpel] funftzig Uppvist, Ystad Com-
mendantExpedition den

26 Juli 1850 för fortsättandet

af resan

{thye} {Ler??} B:co {Ehrenkrantz}

Commendant

augusti uppvist å Malmö

{??} för återresa till Köpenhamn

Exofficis

G.A Bråkenhielm

{?? kala??niss} 13/8 50

Strölige

S:R KÖNIGL. MAJESTÄT

VON SCHWEDEN UND NORWEGEN

OBER-STATTHALTER

in der Königlichen Residenz-Stadt Stockholm

Reize-Pass N ^o 1521 Gültig auf <i>Twei</i> <i>Monaten</i>	ersucht alle Civil- und Militair-Behörden, Borzeiger dieses <i>den KünstMaaler Nils Magnus</i> <i>Mandelgren,</i>
<hr/> Signalement: Alter <i>34 Jahren</i> Grösse <i>6 Fuss Zoll</i> Statur <i>slank</i> Haar <i>hellbraun</i> Stirne <i>hoch</i> Gesicht <i>owahil</i> Gesichtfarbe <i>gesund</i> Augen <i>blau</i> Augenbraunen <i>hellbraun</i> Nase <i>gerade</i> Mund <i>ordinär</i> Sinn <i>rund</i> Besondere Kennzeichen	gebürtig aus <i>Schonen</i> wohnhaft in <i>Stockholm</i> welche <i>nach Dänemark und Deutschland</i> {??}, Fre{i} und ungehindert passiren zu lassen. Stockholm am <i>14:e Juni</i> Ein Tausend Acht- hundert vierzig und <i>fünfzig</i> (1850) Gez: <i>Gustaf von Hamilton</i> Upkomst Malmö {Stran??} {u??t} d. 15 Aug. 1850 F. {Uliece} {??}
<hr/> Unterschrift Des Pass:Zuhabers <i>N, M, Mandelgren</i>	

//12/7 50 {??}//

[Text med avvikande teckensnitt = handskriften. Övrig text är tryckt.]

Sundhets-Bevis.

Att hvarken Cholera-sjukdomen eller annan smittosam sjukdom ver-
terligen herrskar här i *//{Väsby}* socken//
äfvensom att innehafvar//*en*// icke på 10 dagar vistats å smittad ort in-
tygar

Höganäs den *//26 aug//* 1850.

//F. Sandelin

Distr. Läkare inom

Skilla distrikt

För Artisten Herr N. M. Mandelgren//

[text med avvikande teckensnitt= handskriven text. Övrig text är tryckt]

uppvist, Engelholm hvarest ingen Kolera eller annan smittosam Sjukdom fins. Engelhl d. 29 Aug: 1850.

F. Fagerström

Ledamot i Sundhetsnämnden

Uppvist i Knäred, och hvarest hwarken Cholera eller annan smittosam Sjukdom finnes. Knäreds Prestgård
den 29 Augusti 1850.

A Törnqvist

Kyrkoherde.

Att konstnären Nils Magnus Mandelgren,
under de sist förflutne tio dagarne, icke be-
sökt hvarken smittad eller för cholera farsot
misstänkta ort; betygar Westerås den 6 October
1850

På Embetets Wägnar

W Landergren,

S.T.

Hr N. M. Mandelgreen,
Maler y Tegner.
Stokholm
Kongsholmen, Handtverkare Gata
Nr 4.

[skrift upp och ner]: 1850 af

N. Höyen

Deres aerede Skrivelse af 1:ste November f.a.
var mig særdeles Kiærkommen, og min lan-
ge Taushed er blot en Følge af tilfaeldige
Omstendigheder, hvortil jeg fra April Maaned
kan henregne en for os meget besværlig Flyt-
ning. Vor Bolig i Gothersgaden er alt ik-
ke alene nedrevet, men halvveis opbygget
paa ny. Jeg boer nu i {Löngangsstrade}
171.

Tillad mig kortelj at besvare Deres ind-
holdsrige Brev Punkt for Punkt.

Indskriften fra 14 [siffran 4 överstruken] //3//23 er saare interessant;

Ornamenterne paa og under Hvalvingen kun-
ne godt svare til Tiden, jeg vover imidler-
tid ikke af denne lille isolerede Pröve
at dömmе bestemtere om Charakteren.
Den anden lille Pröve med Spidsgavlen
baerer et aldeles reent Udtryck af Spids
till Stilen.

Det er mærkeligt, hvor mange Spor De
endnu have tilbage af Kirkernes malede
Decoration, og det med bestemte Aaretal.

Her i Danmark ere //vi// i saa Henseende fattige.

[Text på vänster del av siduppslaget]

Er det virkelig a frescô Malerier? Jeg vil deg indtil videre tvivle derom; de ere vist snarere udförte a fêcco, ie paa den förre Kalk.

Jeg glaeder mig over Deres Flid, jeg tvivler ikke paa, at De ved Deres vedholdende studium tillige vil opnaae Faerdighed og Sikkerhed i at //gjen// give disse Malerkonstens Minder med al mulig Troskab, og jeg haaber derfor ogsaa, at Deres Bestraebelser ville före til Maalet. Min lange Taushed maa endelig ikke afskraেকে Dem fra at meddele mig Sagens videre gang.

End ydermere glaeder det mig at höre {Afgehen??} Interesse for nordisk Konst. Paa udstillingen i Stokholm vil De nu fare to Malerier at {se}, der tilhöre Selskabet for nordisk Konst her i Kiöbenhavn. Det er Slaget ved Fredericia af Sonne og Reservesoldatens Af-skaed af Vermehren. Jeg tvivler imidlertid meget om, at dessa Billeder vil giöre Lykke, naar den moderne franske Ritning paa Visteroptik og Effect giör sig giældende hos Dem. Lovene for vort Selskab ere meget

[text på höger del av siduppslaget]

faa og korte. 1. Selskabet kiöber og bestiller danske Konstnerers Arbeider, den føre //frem//stille nordisk Historie, nordisk Natur og Folkeliv. 2. Det anlaegger en Samling af Naturstudier og Tegninger, med det stadige Hensyn derved at tilveiebringa et oplysende og veiledende Hielpemiddel for Konstnere, der beskiaeftige sig med nordiska Opgaver. 3. Enhver Erhvervelse er Medlemmernes folkets Eiendom, Lodtraekning finder ikke sted. Chefen for de Kongelige Konstsamlinger har nu

indrømmet Selskabet et Varelse ved Galleriet paa Christianiby, for der at ophaenge de Konst-vaerker som det alt eier og i de naermeste Aar maaste komme til at eie.

Carlo Dolce er ikke Idealisk i den Forstand hvori dette Ord bringes i den italienske Konst-historie. Han er Naturalist men devon sentimental. Idealister er Folk som T. og F. Zucehero, Sabbatini, Calvart, Arpine etc. Manierich ha ikke et saa bestemt fixeret Begre{??} som Idealist, men Idealist og Manierist falde ofte sammen. Den eclecticiske Skole er Carraccierne.

I det Haab at De er i en ustande Virksomhed, at De vel har en Dele Vanskelheder at kaempe med, men ogsaa Mod til at over-

vinde dem, og i den Forventning, at det engang
maathe lykkes mig at see Deres Samlinger
forbliver og med megen Agtelse
Deres meget forbindne
N Höyen.
Kbhvn 8 Juni 1850.

P.S. Det er ved Professor Maerstrands Godhed,
at disse Linier komme Dem tilhande.
Men jeg veed ikke, om han kommer
til at opholde sig strax laengere Tid
i Stockholm, eller om han först paa
sin Tilbagereise vil rigtigt see sig
om i Deres så skiønne og interes-
sante Hovedstad.

J.S.
Hr Maler
N.M. Mandelgren.

Herrn Maler Mandelgren

Wohlgeboren

In

Stockholm

[stämpel med nedanstående text]

BERLIN 24/12

//franco//

//3/8//

//78//

//{?ANI?} [tryckt stämpel]

Herrn Maler Mandelgren
Wohlgeboren
zu
Stockholm.

Sie haben mich, mein hochzuverehrender Herr, durch Ihre gütigen und so ausführlichen Mittheilungen über die in Norden befindlichen ehernen Grabtafeln und die denselben entsprechende Marmortafel in Dome zu Upsala, sowie durch die gediegenen Zeichnungen, mit denen Sie Ihre Mittheilungen zur bestimmteren Veranschaulichung begleitet, zum verbindlichsten Danke verpflichtet. Nach andren und dringenden Geschäften und Arbeiten bin ich numehr dazu gekommen, diese Mittheilungen, den Wünschen und Bedürfnissen unsres, der Kunst geneigten Publikums entsprechend auszuarbeiten und sie einem Aufsatze einzureichen, der, wie ich hoffe, in nicht zu langer Frist um deutschen Kunstblatte " wird {er??heinen} " Können. Ich habe darum Ihrer freundlichen Fürsorge dankbar gedacht und ich werde nicht unterlassen, Ihnen einige Abdrücke des Aufsatzes, nach einem Erzheinen, zuzusenden. So reichen mich die verschiedenen

[Text på vänstra delen av siduppslaget]

länder dieser kleinen Kugel, auf der wir wohnen, brüderlich die Hand, unterstützen sie mich gegenseitig, und so dürfen wir hoffen, durch freundliche Hülfleistungen der Art . wie zu manchem anderen Vollkommneren . auch allmächtig zu einer immer vollkommneren allgemeinen Kunstgeschichte zu gelangen.

Für Ihr gutiges Anerbieten, nach Finnland zu gehen und das eherne Grabmonument zu Nauris für mich zu zeichnen, Kann ich Ihnen gleichfalls nur dankbar sein, muss aber diese Hilfe leider ~~ablehn~~ ablehnen. Meine Kunstgeschichtlichen Arbeiten und durchaus und in jeder Beziehung nur meine persönliche Privatsache, ohne dass ich dabei Haatshülfe in {Augnich} genommen hätte und ohne dass mir eine {??he} unerbeten zu {??keit} geworden wäre. Ich bin dabei alzo {le??lich} auf meine Privatmittel (d.h. auf den Erwerb meiner {Finger} angewiesen, und diese

[nedanstående text finns på högra uppslaget i originalet]

verstellen es nicht, für einen einzeigen Zweik der Art eine freundliche Reise zu veranlassen.

Andem ich Ihren erkönen Bestrebungen wiederholt den besten Erfolg wunsche, verfehle ich nicht, mich Ihren freundlicher Erinnerung bestens zuruckzurufen.

Mit vollkommendes Hochachtung

Ihr

Berlin 19, Desbr. ergebenster

1850.

T Kugler

Herr Professor G: Stephens

[Upp-och nervänd text på nedre delen av dokumentets vänstra uppslag]

[på dokumentets högra uppslag står följande text]

Herr Professor G: Stephens

med fru

[nedanstående stycke i tryckt text]

behagade med sin närvaro hedra **Bildnings-**
Cirkelns Högtidsdag, Söndagen den 27 Oktober
1850, hvartill detta gäller såsom inträdeskort.

O.E. Borg.

M. Pontin.

[text med skrivstil =handskriven. Övrig text är tryckt.]

[En cirkel med diagonalt streck är placerad i övre vänstra hörnet]

Det är med mycket nöje jag underrättar eder att stycken af detta sällskap kände sig högeligen intresserade i ñ de ritningar af fresko-målningarna m.m. i Svenska Kyrkor som Hr Mandelgren öfverskickade till deras påseende.

Deras tanka var att dessa ritningars utgifvande vore högeligen att önska, icke endast ifrån deras inre förtjenst och märkvärdighet men äfven såsom öppnande ett helt och hållet nytt fält för arkeologisk undersökning.

Innan de sågo dessa ritningar, hade Sällskapet intet kunnat föreställa sig att Konstutvecklingen, hvad angår Kyrko-prydnader, kunde uppvisa en sådan parallel i Sverige till hvad som pågick i andra Europeiska länder.

Det har endast varit i brist på medel att Sällskapet har icke kunnat sjelft öfvertaga utgifvandet af Hr Mandelgrens ritningar, och //de// äre öfvertygade att deras utgifning, om sådant kan verkställas, skall vara ett värderikt bidrag till både arkeologiens och konstens historia. // (jag har äran etc. etc

Berry Webb

[likadan cirkel som längst upp på sidan] Ecclesiologiska Sällskapet i London
den 18 Desember 1850.

Ecclesiological late Cambridge Camden Society, [tryckt text]

78, New Bond St., London.

December 18, 1850

My dear Sir

I have much pleasure
in informing you that the
Committee of this Society
were very much interested
in the drawings of frescoes etc.
from churches in Sweden
forwarded to them for inspec-
-tion by Mr Mandelgren.
They were of opinion that

[text på vänstra delen av siduppslaget]

the publication of these drawings
would be most desirable
not only from their intrinsic
merit and curiousness, but
also as opening quite a
new field of archaeological
inquiry. Before seeing these
drawings they had no idea
that the development of the
arts, or applied to the decoration
of churches, had been so

[Text på högra delen av siduppslaget]

parallel in Sweden to the
course taken in other European
countries.

It was only the want of
funds in this Sonets which
hindered their undertaking
the publication of Mr Mandel-
gren's drawings. They are
of opinion that the publication
of them, could it be brought
about, would be very

valuable both for the sake
of archaeology and of art.

I am

Very faithfully yours

Berry Webb

Hon: Sic:

G,J.R. Gordon {??}

S.A.K.

Till fortsättande af de
under ~~de~~ sednaste 4 åren af
mig //med// på Nådigt understöd
företagna resor inom fä-
dermeslandet för undersök-
ningar i ~~fæd~~ vår äldre konst-
historia, vågar jag ~~under~~
hos Eder //Kongl.// Maj:t, som städse
med varmt deltagande inne-
fattat den inländska konst-
bildningen, underdånigst an-
hålla, det Eder Maj:t af {??}
nådgit [sic!] täcktes äfven för in-
nevarande sommar tilldela
mig ~~ett understöd~~ //det för samma ändamål hittills utgående understöd af 200 R:dr. B:co, //++
++förmäli-

gast för ~~att under resan~~ [infogningstecken i form av treudd]fullföljandet af undersök-
~~inom landet undersöka den~~ ningar i den del {??}

del af konsthistorien, som
rörer Orneringar samt tak-
och väggmålningar, med förpliktelse å min sida att
iakttagande å min sida af den
för samma resor genom
Witterhets, Historie- och An-
tiquitets Akademien mig
förut meddelte föreskrifter.
~~Stockholm den 31 Maj 1850.~~

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhårdar
Stormakt., Allern. Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

tropliktigste undersåte

A.M.M.

//1850//

Afskrift

Stormäktigste Allernådigste Konung!

1:o Artisten N.M. Mandelgren begär underdånigst ett understöd af 1000 R:dr. B:co för hvarje utkommande häfte af ett tillämnadt Konsthistoriskt arbete, som skulle komma att upptaga en Samling af ornamenten och de förnämsta emaljglas - tak- och väggmålningar i Kyrkor och slott inom Sverge, Kronologiskt ordnade från äldsta intill närvarande tid, utförda i lithografieradt färgtryck; vid hvilken ansökning bifogats så väl ett vid Kongl. Lithografiska Institutet i Berlin upprättadt Kostnadsförslag och prof på arbeten utgångna från detta Institut, som en prospekt, upptagande innehållet af de första 27. häftena samt 3:ne prof på sökandens utförda teckningar.

Enligt nämnde Prospekt, ämnar Sökanden utgifva dett arbete i 30 häften, hvarje häfte innehållande 6 plancher; deraf 3 i färger och 3 endast i Konturer, samt ett blad text på Franska språket, med

omslag af Kulört papper och vignen, och hoppas han, att 2:ne häften årligen skola kunna utkomma. Akademien anser visserligen önskligt, för Kännedomen af Konstens tillstånd och utbildning inom fäderneslandet i äldre tid, att afbildningar måtte kunna utgifvas, icke blott af målningar och ornament, hvilka, enligt Mandelgrens prospekt, utgöra hufvudsakliga föremålet för hans tillämnade Samling, utan äfven, och med ännu större skäl, af de till en del utmärkt sköna kvarlevor af medeltidens byggnadskonst, som i åtskilliga Svenska landsorter ännu finnas, mer eller mindre fullständiga, i behåll. Men alldenstund ett sådant plancheverk icke utgör föremål för understöd af det anslag, som till Resestipendien samt Läroböckers och Lärda verks utgifvande finnes å Riksstaten uppfördt, och då, på förut anförda skäl, Akademien vågar antaga, att Eders Kongl. Maj:t torde finna betänkligt antecipationsvis bevilja ett understöd af icke mindre än 30,000 R:dr. B:co, som under 15 år skulle med 2000 R:dr. årligen minska ifrågavarande för sina bestämda ändamål förut otillräckliga, Statsanslag; så kan Akademien icke med underdånigt tillstyrkande förorda denna Mandelgrens ansökning. Då Akademiens förut afgifna vitsord blifvit såsom stöd för denna underdåniga ansökning åberopadt, så

anhåller Akademien underdånigst, att ur sitt den 29 Maj 1849 afgifna underdåniga yttrande öfver Mandelgrens redovisning för hans föregående året verkställda resa, få anföra följande slutomdöme: "Oaktadt de brister, som (i det föregående af Akademiens anförda skrifvelse) blifvit anmärkta, äga likväl Mandelgrens aflemnade ritningar och dertill hörande beskrifning värde derigenom, att de, om än ofullkomligt, angifva hvad som på de af honom besökta orterna finnes förtjent af uppmärksamhet, och sålunda anvisa hvad som möjligen för ett blifvande National Museum eller medelst noggranna och mera utförliga afteckningar bör åt efterverlden bevaras. Från denna synpunkt betraktade innehålla Mandelgrens äfven, under sistförflutna året gjorda samlingar, efter Akademiens förmenande, nöjaktig ersättning för det anslag, han af Statens medel uppburit: Dessutom har Akademien, i förut afgifna underdåniga utlåtanden äfven Mandelgrens resor, intygadt "att han med nit och drift" utfört sitt åtagna värf.

[Nedanstående text har en klammer i blyerts i vänsterkanten]

På annat sätt har Akademien icke vitsordat värdet af Mandelgrens ritningar, och Akademien tilltror sig icke, att bedöma, huruvida Sökanden ens äger de insigter i sköna Konsternas historia eller den Konstskicklighet, som utförandet af ett praktverk

Med så stora anspråk och i den skala han föreslagit, oundgängligen fordran.

[ovanstående text har en klammer i blyerts i vänsterkanten]

och Witterhets- Historie och Antiquitets Akademien
framhärda, med djupaste vördnad, trohet och nit
Stormäktigste Allernådigste Konung
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar
Johan Er., Rydqvist

Stockholm den 12 Now: 1850.

Bror Em; Hildebrand

Kongl Witterhets Histori och Antiquitets Akademiens
utlåtande öfver de ansökande till anslag af de 10,000 R:dr.
för Skolböcker och lärda varks [sic!] och utgifvande for [sic!]
1850, afgifvitt den 12 November 1850,

9:o ({{??äll}} Leutnanten N Thersner hade erhållit
åren 1823 och 1824 ett understöd af 500 R:dr. B:co
af Extra utgifter, att nu fick af namde [sic!] medel 150
B:co För Forna och Närvarande Sverge

7:o Artisten //N.// M Mandelgren om understöd af 1000 R:dr.

B:co

Akademien anser visserligen för kännedom af
Konstens tilstånd inom ~~Sverge~~ och utbildning inom
faderneslandet [sic!], äldre tider, att afbildningar måtte ut-
gifvas icke blott af målningar och ornamenten
~~utan hvilka~~ utan äfven och med annu [sic!] större
skäll [sic!], af de till en del utmärkt sköna kvarlefvor af
medeltidens Bygnadskonst, som i åtskilliga Svänska lans-
orter, mer eller mindre fullständiga, i behåll

Då Akade (se 1849 års berättelse af Ant. At om
min Resa, är har [sic!] Relaterat,)

På annat sätt har Akademien icke vitsordat värdet
af Mandelgrens ritningar och Akademien tilltror sig i ke,
att bedomma [sic!] huru vida Sökanden ens äger //de// insikter i
Sköna Konsternas historia eller den konstskicklighet,
som utförandet af ett plan hverk med så stora anspråk
och i den skala han föreslagit, som gangeligen fordrar.

[Hela sidan överstruken med diagonala blyertskryss]

fria konsterna Fr W. S^holander ~~är~~ vore benägen att utföra detta utan annan ersättning än det vanliga för konduktörer bestämda dagstracktamente och skjutsanslag.

Han eger som Konduktor lön vid Öfverintendents Embetet, 480 R:dr. B:co

[Nedanstående text skriven med blyerts]

samt att anslaget endast var för lärda vark [sic!] och skolbocker [sic!] ej angaf något anslag för så beskafatt arbete, är Akademien förbisett att härtill nagot [sic!] som kallas Konstlärdom, och att den afven [sic!] har sin vetenskap

☞ Till Kongl Witterhets historie o^h Antiquitets-Akademien

Då underteknad har härmed den äran att öfver lämna dessa bifogade skriftliga berättelse samt Ritningar som illustrera beskrifningen, så hoppas han att Akademien ej tager ~~detta~~ ej i betractande att jag //här// här med anser mig hafva denna samling skola utgöra någon lärd afhandling utan endast en mått betraktas som materialier till Teknings och målarekonstens historia, och ~~han~~ att denna del af ~~almäna~~ Svänka [sic!] Konst-historien på långt när ej är fullständig ehuru jag lyckats att, kunna få en Svit af teckningar finnes likväl stora lu^hkor, som troligen aldrig komma att ersättas, ~~och jag afven saknar i följd att alla~~ //han ej sparade sina// mödor //och// egna uppofringar ~~och~~ så denna sak med det ringa anslag hvar med jag //han// hvarit hugnad ej kunnat åstadkomma //under den korta {??} kunnat// ~~mer~~af, men då jag nu ser att jag ~~jemte de gjorda~~ //med de fortsatt {??} samlade ritningar o^h gjorda ordnade// ++ ++antekningarna, tror mig kunna nästa år blifva i tilfälle att ~~utgifva~~ utföra alla de ritningar som förtjena att genom try^hket utgifvas så vågar jag vördsammeligen hoss Akademien anhålla att den tänktes med samma godhet som den tilförne intreraterat sig för saken afven [sic!] nu understöda mig i mitt företag medelst den låte p^h uppdräage att någon tjenlig person {inte} ex. K.S. Slyffe eller nogo [sic!] anna [sic!] att göra ett utdrag af de handlingar som finnas i Kongl. Maj:st och Kronans arkifver o^h samlingar inom hufvudstaden, af vad som kan röra byggnader Skulptur o^h mål//ning// ~~målarekonsten~~ m m eller vad som rör Konsthistorien då jag tror mig nästa år kunna lemna en liknan [sic!] svit nästa år af Bygnads Konstens historia och där jemte utföra alla de ritningar som jag under de föregende [sic!]

åren samlat, och är tillika öfvertygad om att äga
förläggare till deras utgifvande jag får därför
vördsammeligen fästa Akademiens uppmärksamhet på
att inte någott af bifoga så väl tex som somlig
blifver genom remis skingrat utan bibehålles i
sin helhet samt att de utforda [sic!] ritningarna
såsom copian af kalkmålning i Gista kyrka och
floda, samt Taket från vadstena slott ej lemnas
utan äro ritningar som jag utfort [sic!] såsom originaler
af vilka konsepter förvaras och i de //redan// för aflemnade sam-
lingarna, och som jag anhåller att få utbekomma
då jag skall öfverlämna dem till förläggaren.
jag hoppas Akademien med samma godhet
som tillförne öfver ser de brister som Akademi-
en torde finna men i anseende till s tid och ring-
heten af anslaget så hoppas jag man ej kan
s göra större anspråk.

[stycket nedan infogat längst ner på sidan med blyerts]

jag anhåller därjemte att Akademiens tektes ~~lata under~~ //inhemtar lata nagon [sic!] //
ngn forskares utlåtande, huruvida runornas ålder öfver-
enstämmer med den af mig framställda hypoteses om de ora-
menter [sic!] som hvar på runorna äro inhuggna

Ew: Wohlgabe

//imfolge// Ew Wohlg. gutige Versprechung, bey Abreise Von Schweden,
mir einige Compionen zu besorgen falles ich etwas in Berlin
wunschen sollte, nehme ich mir die Freiheit Ew. Wohl zu bitten
Ohne zugerung folgendes bitte zu beachten. Er ist nähmlich
die Frage bey unserem jetz Versammelte Reichsstände, um unter-
stützung meiner Kunsthistorichen forschungen, und ich brauche
daher Zeugnisse gelährten Ausländern in wie fern meine arbei-
ten, //durch die polychronische Lithographiche ~~papierdrucke~~//~~von~~ Verdenen ausgegeben++
++zu Verden. Herrn Geheimerath Kugler
hat in das Deutsche Künsttblatt von 28 Juli dieses Jahr eine
Vortheilhafte erörterung gemacht; jetz wünschte ich ein Zeug-
niss vom den Herren Generaldirector Oljers und Professor Schlesin-
ger, (Welche beyden Herren ich ~~in~~ wehrend meiner Aussenhalt im B.
einige von meinen Zeichnungen zeigte,) neben den Werth meine
f arbeiten. Ich bin neberzeugt dass diese beiden herren, aus intresse
für der Kunstgeschichte Schwedens, Ihren gedanken neber den
Sache durch einigen ~~mittheilen~~ Zeilen mittheilen dürfen, falls Ew. Wohl.
Ihnen darum bitten sollte. Diese Zeugnisse werden mir ~~von~~
auserundlich nützlich bey die Stände, müssen aber bald hieher ge-
schickt werden. Ich vermütte dass Ew: {Ih??} dass packet an Herr
Geh: Rath Kugler abgegeben habe, wiewohl ich noch kein Antwort
bekommen habe? - in erwartung auf ein freundschaftliches
//und baldiges// Antwort, //welches Sie// ~~abzugeben~~ bey Schwedischen Bekanten in Berlin++
++ //abgehen können//, bleibe

ich für immer

Ew: Wohl. Engebenster Diene

N.M. Mandelgren

Stockholm d 13 Dec. 1850 Kindstagatan n:o 8.3 tr:

1. /

Samling af Ornamenteer, Emaill- Glas- och de
förmämsta Tak- och Väggmålningar i Kyrkor och Slott
inom Sverge, tecknade och Kronologiskt ordnade från
äldsta intill närvarande tider, jemte bifogad text på
Fransyska Språket af N.M. Mandelgren.

Arbetet kommer att utgöra 30. häften, hvarje häfte inne-
hållande 6. plancher / 3:ne med Coleurer och 3:ne i Contourer)
jemte 1. blad Fransysk text och Omslag af Coulört papp
med vignet.

1:sta häftet kommer att innehålla:

Pl:1:sta

2:ne teckningar af 2:ne urnor, ornerade med spetsiga vinklar
från stenåldern (Hedendomens första tidehvarf.)

8 st. Teckningar efter Ornamenteer från bronsåldern (He-
dendomens 2:a tidehvarf)

7. st. Teckningar efter hållristningar (Scandinaviens bildspråk)

Pl: 2:dra

12 st. teckningar efter ornamenteer på husgerådssaker och
vapen, runstenar m.m. från slutet af hedendomen, jem-
förda med ornamenteer i Frankiska, Anglosachsiska och
Lombardiska manuscripter från 8 och 900 talen, jemte or-
namenteer å nordiska trädbyggnader, runstenar och grafste-
nar jemförda med ornamenterna i ett anglosachsiskt
manuscript (Codex aurens) från 800. talet, som finnes i
Kongl: Bibliotheket i Stockholm.

Pl: 3:die

Ornamenteer å smiden, såsom: smycken och husgerådssaker,
Kyrkdörrar och bildhuggeri på en colonn uti Kryptan i Lunds
Domkyrka m.m. från 10. och 1100 talen.

Pl: 4:de

Ritning efter en Biskopsmössa, besatt med målade emailleplåtar, som förvaras i Linköpings Domkyrka, jemte ett Relikskrin med emaille, som förvaras i Wisingsö Kyrka, äfvensom ett Kruönifix, måladt med emaille, i Uckna Kyrka uti Calmar län.

Pl: 5:te

Ritning efter en sculpterad hvalfbåge, belagd med färger, i Lunds Domkyrkas högchors norra Çapell från 1200. talet, jemte ritning af Colonner som funnos i samma Domkyrkas högchors vestra mellanmur, men som nedtogos 183?

Pl:6:te

Ritning efter målning i hvalfvet uti Bjärsjö Kyrka (under triumphbågens södra sida) anex till Ystads Klosterkyrka. Denna planch medföljer som originalteckning.

Häftet 2:dra

Pl: 1:sta

Contourritning af målning å Cornichen i Bjärsjö samt plan af Kyrkan jemte decorationer på triumphbågen, äfvensom en målning på norra väggen.

Pl: 2:dra

Ritning i Contour af Chorhvalfvets målningar.

Pl: 3:die

Ritningar i Couleurer efter målningar, som finnes i ofvannämnde Kyrkas Corniche och hvalf, jemte ritning af en målning i Gista Kyrka, Linköpings Stift, från 1310.

Pl: 4:de

Ritning af målning i Cornichen i Bjärsjö Kyrka i halfförminskad skala som visar målnings-metoden.

Pl: 5:te

Ritning i Coulör efter Östra Wäggmålningen i Råda Kyrka Carlstads Stift, från 1023.

Pl: 6:te

Contour-ritning efter Westra väggmålningen i samma Kyrka.

Häftet 3:die

Pl: 1:sta

Ritning efter målning å tak och väggar uti choret i Råda Kyrka.

Pl: 2:dra

Detaljer af ornamenterna utförda i Coulörer.

Pl: 3:die

Ritning af en figur, halfstorlek, utförd i Coulörer.

Pl: 4:de

Conturritning af Rudera till ett orgelverk, som förvaras i Sundre Kyrka på Gottland, från 1371.

Pl: 5:te

Ritning i Coleurer af ett måladt glASFönster från 1300 talet, samt detaljer af målningen på orgelverket i Sundre.

Pl: 6:te

Contourritning efter en glasmålning från 1300 talet; förvaras i Wisby.

Häftet 4:de

Ritningar efter målningarna i Borreby Kyrka inom Lunds Stift, Originalen förvaras i Kongl. Antiquitets Akademiens Samlingar.

Häftet 5:te

Pl: 1:sta

Coulörritningar efter målningarna i Cornichen i Lackalänga Kyrka i Lunds Stift, målade Kring 1440.

Pl: 2:dra

Ritningar efter målningarne i samma Kyrka.

Pl: 3:die 4:de 5:te och 6:te

Ritningar efter målningarna i Östra Ryds Kyrka (Upsala stift) från 1460. förvaras bland Antiquitets Akademiens samlingar

Häftet 6:te

Hela häftet kommer att utgöra målningar i Östra Ryds Kyrka. Ritningarna förvaras i Antiquitets Akademiens samlingar.

Häftet 7:de

Pl: 1-6.

Ritningar efter målningarna i Kumla Kyrka, Westerås Stift från 1482.

Häftet 8:de

Pl: 1:a och 6:te

Ritningar efter målningarna i Kumla Kyrka i Westerås Län, från 1482.

Häftet 9:de

Pl:1-3-4.

Ritningar efter målningarna i Tegelsmora Kyrka i Upland,
af hvilken en Conceptritning medföljer.

Pl: 5:te-6:te

Ritningar efter målningarna i Danemora Kyrka i Upland.

Häftet 10:de

Ritningar efter målningar i Lagga, Herkelberga, Hernevi m.fl.
Kyrkor i Upsala Stift.

Häftet 11:te

Ritningar efter målningarna i Skeppet uti Råda Kyrka, från
1494, af hvilken en conceptritning medföljer.

Häftet 12:te

Ritningar efter målningarna i Risinge Kyrka, Linköpings Stift,
från 1494.

Häftet 13:de

Pl: 1:-6.

Ritningar efter glasmålningar på 1400 talet, som finnes på Gott-
land, samt efter en tafla i Skuttunge Kyrka i Upsala Stift, må-
lad af Laurentius Nicolai Enköpinge.

Häftet 14:de

Pl: 1-3

Ritningar efter målningar i Floda Kyrka, Strengnes Stift från 1499.

Pl: 4-5

Ritningar efter målningarna i Torpa Kyrka inom Nyköpings
län (anex till Kongsör) Målningarne äro från 1521.

Pl: 6:te

Ritningar efter en altartafla uti Eds Kyrka Calmar län från 1521
Målad af samma Konstnär, som utfört målningarne i Torpa.

Kostnadsförslag.

Öfver tryckning Lithografiering {??}

Öfver //forlags// utgifterna till utgifvandet till en samling

af ornaminter och de förnämsta Målningar i Emalj

på Glasfönster samt //och// Tak och //samt// vägg decorationerna //målningar// i

Kyrkor och slott inom Sverge.

upprättat vid Kongl. Litographiska Institutet i Berlin Juli 1850.

Calçulen är antagen för ett häfte

{Cenart}

Thola grs

1 Ris papper, hvars bredd är 18 tum hög {??} 25

och innehåller 480 blad ark. Kostar 30 Th.

gör cirka 2:ne {??} //vacken// för varje ark—

hvarje häfte kommer att innehålla. 7. blad

hvaraf 6 are plancher och 1. Text och

Upplagan //antages till// 300 Exemplar. Summa 1. 200 blad //papperett har ett++

98

++circa//

För Lithographiering af //till// en Culört. Plan 200 Th.:

för 3:ne D:o D:o

D:o

600

för tryckning af hvarje Culör 3 Th //arc 100 Th//{??}15. Tryck

å en Pl: Bliir 45 Th för 100. St.

//80 480/ 1440// [siffror i vänstermarginalen]

för 3 pl. Tryckta i Culörer a 300 Exemplar

405

För Lithographieringen af en Pl: i Conturer 100 Th.

D D:o

3

D:o

300

för 100 aftryck 2-Th: i: Conturer 2. och för 3 6.

för tryckning //af 3 Pla.// af 300 Exemplar

18

för Texten, för sättning af ett ark med Ciçero.

Antiqos- stylar. Cirka

8

för Tryckning a 500

1

För papper till omslag a 20 Th. Ris st. för 600. ark

30

för litografiering af vinjetter på omslaget

20

för 300 aftryck

6

Summa Th: curant 1486

{Su?d??}

Cirka. 2,160 R:dr B:co svenskt

[i originalet finns all text på en sida]

Såsom bevis på den skicklighet hvarmed man i
Berlin ådalagt att i färgtryck efter{??a} original
Ritningar bifogar jag härmed en Planch som ~~som~~
foreställer en Målning.
och En som ar en Carta ofver Postdam med dess
omgifning.

//480

240//

underdånighet Her E. //R.// M. anhålla om ett understöd
af 1,000 R:dr. B:co for hvarje hafte som utkommer
af de 10,000 R:dr. B:co som Rikets ständer {??} {??}
under Chefens för Eclesciastiken, för lärda verks
utgifvande samt vetenskapliga hvarföre jag
förbinder mig att lemna {5} [osäkert om han strukit 5 för en 1 eller tvärtom] Exemplar af
hvarje häfte //som kunna// till följande
Institutioner såsom Antiquitets Akademien //samt//
de Fria Konsternas Akade. Kongl. samt Upsal [sic!]
och Lunds Universitets Bilioteken //och hoppas jag// (som {??} Em.)
//att kunna kunna [sic!] 2:ne haften hvarje år//
~~i likhet med arbetet kommer att //utgör en// förelagan~~
~~i likhet med de Ritningar som jag för de~~
ett kaapendix af de Ritningar hvilka
jag till Eders Kongl. Majt som redovisning-
en kunatt för hvarje år o□h måtte det
ligga såsom ett stöd för min underdaniga
anhålla det vitsord som Kongl. W H och Antv.
medelatt öfver hvarje års Resultat inför
Eders K {M} hvarför jag i djupaste under

Häftet 15:de

Pl:1:sta

Ritning efter en plafondmålning i Wadstena slott, från 1530.

Pl: 2:dra

Dito dito med detaljer.

Pl: 3:die

Ritning efter dörrar i ofvannämnde Slott.

Pl: 4-6.

Ritningar efter Riddarsaln och säng Kammaren i Torpa gamla slott, Elfsborgs län, som tillhört Gustaf 1:a.

Häftet 16:de

Pl: 1:a-4:de

Ritningar efter målningar i Gustaf 1:s Rikssal i Örebro samt vue af huset.

Pl: 5:te-6:te

Ritningar af hvalfmålningar i Knifsta Kyrka, Örebro län, utförde under samma tid och af samma Konstnär som målat Rikssaln.

Häftet:17de

Pl: 1:a-3:die

Perspectifritningar af Gustaf 1:stes Riddarsal å Gripsholms Slott.

Pl: 4:de-6:te

Perspectifritningar af Johan III:s fängelse i samma Slott, samt detaljer af de orationerne i SängKammaren

Häftet 18:de

Pl: 1-6:te

Ritningar efter Stuckatur, målning och trädinläggning i, Erik XIV:s sängKammare å Calmar slott samt plan af rummet och Latrinen från 1562.

Häftet 19:de

Pl: 1-6:te

Ritningar af plafonden i Kongssaln å Calmar Slott, utförd 1576, jemte södra sidoväggen i samma sal, äfvensom detaljer af tak- och väggdekorationer i Coulörer.

Häftet 20:de

Pl: 1-6:te.

Ritningar efter väggdekorationer i Matsalen å Calmar Slott samt detaljer af ornamenteringarna.

Häftet 21:sta

Pl: 1-5:te

Detaljer af ofvannämnde matsal, i coulörer.

Pl: 6:te

Ritning af dekorationer i SlottsKapellet, från samma tid.

Häftet 22:dra

Pl: 1-6:te

Ritningar efter Riddarsaln och Kapellet å Leckö slott, samt slottsKapellet på Wingaern, utförde under M.G. De la Gardies tid 1660, jemte en ritning efter ett samtidigt dekoreradt rum på Skokloster, utfördt Grefve Wrangel.

Ritning efter en sal i Wisby (äges af Enkefru Brobeck) målad 1662, samt en takmålning i Ronneby Kyrka i Blekinge mål-
lad af samma Konstnär och prydd med Christian IV:s vapen.

Häftet 23:die

Pl: 1:a-6:te

Ritningar efter en takmålning i Åtvedabergs Kyrka, jemte plafondsmålningar inom Kongl. Slottet i Stockholm, utförde i Coulörer.

Häftet 24:de

Pl: 1:sta

Ritning af en plafond i Stenbockska palatset i Stockholm från 1600 talet.

Pl: 2-3:die

Takmålningar i Roberga och Almesåkra Kyrkor i Jönköpings Län (samma tid)

Pl: 4:de

Takmålningar i Halla Kyrka på Gotland från 1697.

Pl: 5:te

Dito i Krigsbergs Kyrka i Linköpings Län från 1725.

Pl: 6:te

Dekorationer från samma tid på Catharineholm, Jönköpings Län.

Häftet 25:te

Pl: 1-3:die

Takmålningar i Hakarps kyrka uti Jönköpings län, från 1729, dito i Grenna från 1730.

Pl: 4-5:te

Plafondmålningar i Kongl. Slottet i Stockholm.

Pl: 6:te

Takmålningar i Alingsås Kyrka af Taraval.

Häftet 26:te

Pl: 1-6:te

Tak- och väggmålningar i ett rum på Ekolsund, i Upland af Oudry.

Häftet 27:de

Tak- och väggmålningar i ren Barockstyl, uti ett rum på Ollonö, i Linköpings län, från 1740. talet.

Om häftenas antal blifva flere eller färre vågar ej bestämma, emedan sådant alltid beror på den uppmuntran mig under utarbetandet vederfarer

Stockholm i September 1850.

N.M. Mandelgren.

Berlin, d. 20:ten Jan. 1851.

Mein lieber Herr Mandelgren!

Soeben erhielt ich das Zeugniß des
Professor Herrn Schlesinger, nachdem
ich, seit einigen Tagen, auch im
Besitz des vom General-Director
v. Olfers ausgefertigten bin; ich
{zäm??e} Keine Stunde Ihnen diese
zwei Schriftstücke sogleich zu
übersenden.

Wenn Ihnen die Zeit etwa lang
geworden sein sollte, so bitte ich nicht
die Schuld auf mich zu schieben.

Erst zu Weinachten erhielt ich Ihren
Brief

[Text på vänstra delen av siduppslaget]

Brief und musste deshalb die
Vorstellung Ihrer Bitte, bis nach
Beendigung der feiertage, Anstand
finden.

Die Herren pp. v. Olfers und pp.
Schlesinger waren sehr beritwillig
Ihnen das gewünschte Zeigniss aus-
zustellen und lassen Ihnen viel
Glück in Ihren Unternehmen
wünschen; diesem Glück wunsche
schlüsse auch ich mich von
Herzen am.

Das Schreiben des Professor Kugler
ist Ihnen hoffentlich zugekommen.

Ich bin mit ausgezeich neter

Hochachtung

Ihr ganz ergebener

H.Wentzel.

[Högra sidan]:

P.S.

Viele Grüsse an Prof. Branting
und meine Bekante.

{DO.}

Berlin, d. 23:e Dec. 1850.

Mein lieber Herr Mandelgren!

Ihre Briefe und die Rolle mit Leich-
nungen übergab ich an ihre Adresse.

Die Zeichnungen betreffend empfinde ich
hert einliegendes Billet von pp. F. Kugler
und säume nicht es Ihnen sogleich zu
übersenden.

Herr Leppke wird sich die Angelegen-
heit noch bedenken und mir vor Monat
April {höheres} mittheilen, auch nötti-
genfalls an Sie schreiben.

Sie wären so freundlich sich nach
Abbildungen, der Könich Schloss Zu
Stockholm, zu bemühen und hatten
auch dieselben aufgefunden; leider ver-
stellte es meine Zeit nicht dieselben
anzusehen und für mich zu erstehen,
werden Sie nür deshalb nicht böse, wenn
ich {die} Bitte wage dem Kunsthändler

zu

zu ersuchen, die Sachen für mich aufzu-
bewahren.

Ich bitte nachstehend freudliche Grüße an
meine Bekannte zu bestellen, die Sie etwas
sehen sollten, u.s.: Prof. Branting, Lâpit.
Osbeck, Buchh. Fritze, Lieut. Leijonanker
Käm. Trolle, auch Mag. Öhrlander.

Ich wünsche Ihnen ein recht vergnüg
des Neujahr und bin

mit vorzüglicher Hochachtung

Ihr ergebenste

H.Wentzel.

Dem

Maler Herrn N. M. Mandelgren

Wohlgeb.

Stockholm

Kindstugatan N:o 8. 3 tr. upp.